

JAROMÍR ČELAKOVSKÝ A RUKOPISNÁ KOMISE ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ

Marta Hradilová, Marie Tošnerová

Jaromíra Čelakovského, profesora právních dějin na pražské právnické fakultě, považujeme plným právem za zakladatele a průkopníka české právní historiografie.¹ Do dějin českého dějepiscectví se však zapsal zejména jako archivář hlavního města Prahy a editor právních pramenů k dějinám českých měst, jimž vévodí jeho *Corpus iuris municipalis regni Bohemiae*.² Za svoji vědeckou činnost se dočkal mnoha poct; mimo jiné byl v roce 1878 zvolen mimořádným členem Královské české společnosti nauk a v roce 1890 řádným členem České akademie věd a umění.³ Stranou by však neměla zůstat ani jeho vědecko-organizační činnost, která se týkala především práce v nejrůznějších komisích, a to zejména v komisích zabývajících se vydáváním pramenů. Šlo například o komisi pro vydávání obsahově rozmanité ediční řady *Archiv český*, komisi pro vydávání *Fontes rerum bohemicarum* či rukopisnou komisi ČAVU, na jejímž založení měl Jaromír Čelakovský velkou zásluhu.

Přístup Čelakovského k rukopisnému bádání nejlépe charakterizují jeho slova: „*Kde není katalogův ani psaných ani tištěných, tam není přehledu zachovaných archiválií ani možnosti jich užívání, tam obyčejně ani rukopisy nejsou obecně přístupny a někteří správcové takovýchto sbírek, aby nemusili se přiznávati k nepořádku, jich pohodlnosti, nevědomosti neb nesvědomitosti často zaviněnému a udržovanému, rádi uchylují se k výmluvám jakéhosi ‚úředního tajemství‘, jež dnes ani v archivech papežských a tureckých se neuznává a jež obyčejně toliko v jich fantasii existuje.*“⁴

Zpřístupnění významných literárních památek se jevilo jako důležité již vzdělavcům 17. století. Nejstarším dílem popisujícím knihovni sbírky na našem území je práce známého pobělohorského vzdělance, člena jezuitského řádu Bohuslava Balbína. Ve své rozsáhlé vlastivědné encyklopedii *Miscellanea historica regni Bohemiae* se věnoval v části nazvané *Bohemia docta* popisům nejvýznamnějších knihoven a sbírek, kde zmiňoval i rukopisné kolekce.⁵ Práce Bohuslava Balbína však zůstala nadlouho osamocena a dějiny knihoven, stejně jako obsah jejich rukopisných sbírek, zůstávaly stranou badatelského zájmu. Teprve po stu letech zařadil německý historik Karl Gottlob Hirsching do svého díla popisujících knihovny v rámci německé říše i některé pražské a mimopražské knihovny.⁶ Výzkum rukopisných bohemik v zahraničí pak zahájil Josef Dobrovský svou cestou do Švédska a Ruska za podpory Královské společnosti nauk v roce 1792, ve výzkumu zahraničních bohemik pokračovali v 19. století další badatelé jako František Palacký či Beda Dudík.⁷

V roce 1886 vyšla závažná stať Jaroslava Golla o důležitosti studia rukopisů jako historických pramenů i o potřebě jejich vědeckých soupisů.⁸ „*Každá větší vědecká bibliotheka vykazuje vedle knih tištěných sbírku rukopisů. Ke každé dobře zřízené bibliothece patří katalog knih tištěných a dobrý seznam rukopisů. Seznam takový nemůže obsahovati*

*toliko pouhý sepis čísel, pouhou řadu signatur, pouhý inventář: žádáme více, popis rukopisů samých, a to nejen z hruba.*⁹ I když měla Gollova stat' velký ohlas, o systematický přístup ke studiu rukopisů v našich zemích se jako první pokusil až Historický spolek pod vedením svého tehdejšího předsedy Jaromíra Čelakovského.¹⁰ Na výborové schůzi 28. dubna 1902 navrhl Josef Vítězslav Šimák vytvořit podle vzoru akademického soupisu historických památek soupis písemných památek a rukopisů uložených v knihovnách i archivech.¹¹ Po delší debatě byl tento návrh na doporučení Františka Dvorského zůzen pouze na výzkum rukopisů v knihovnách, protože v archivech prováděl průzkum Zemský archiv. Podrobnějším rozpracováním schváleného návrhu byl pověřen Josef Vítězslav Šimák, který se studiu rukopisů věnoval již delší čas. V této době sám pracoval na vytvoření soupisu rukopisů uložených v pražské nostické knihovně a také bohemikálních rukopisů v městské knihovně v Lipsku. Svě zkušenosti se pokusil shrnout a na jejich základě vypracovat zásady pro sestavování těchto soupisů. Dříve však, než stihl tyto zásady dokončit,¹² vyšel v roce 1905 katalog latinských rukopisů pražské univerzitní knihovny z pera Josefa Truhláře, který se stal vzorovým katalogem pro zpracování dalších rukopisných fondů.¹³

V roce 1906 předložil Antonín Podlaha III. třídě ČAVU k posouzení rukopis prvního svazku katalogu rukopisů metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, který připravil s využitím podkladů Adolfa Patery.¹⁴ O posouzení katalogu se přihlásila i I. třída ČAVU, z jejichž řad vzešel návrh Jaromíra Čelakovského na založení společné komise, která by se vydáváním katalogů rukopisů zabývala.¹⁵

Na zakládající schůzi dne 4. ledna 1907 se proto sešli na pozvání Jaromíra Čelakovského v Archivu hlavního města Prahy členové I. třídy ČAVU: Jaromír Čelakovský, kustod pražské univerzitní knihovny Ferdinand Tadra a ředitel Zemského archivu Vojtěch Jaromír Nováček, jakož i členové bibliografické komise III. třídy ČAVU, a to bývalý strahovský knihovník Isidor Zahradník, slavista František Pastnek a klasický filolog Robert Novák ke společné poradě, jejímž předmětem bylo vydávání soupisů rukopisů v českých zemích a rukopisných bohemik v zahraničí.¹⁶

Schůzi řídil prof. Čelakovský, který přizval i Josefa Vítězslava Šimáka. Účastníkům schůzky byl předložen i dřívější Šimákův návrh na zpracování soupisů rukopisů. Po čilé debatě, které se zúčastnili všichni přítomní, byla jednomyslně uznána důležitost těchto soupisů a bylo dohodnuto, že soupisy budou vydávány nákladem obou tříd. Samy třídy měly rozhodnout v každém jednotlivém případě, má-li být soupis dán do tisku, a dohodnout se, jakou částkou každá z nich na publikaci přispěje. Uvažovalo se i o tom, že by na vydávání těchto soupisů mohli přispívat i samotní majitelé jednotlivých knihoven a archivů.

Z každé třídy byla zvolena tříčlenná komise, která měla řídit vydávání těchto publikací, vycházejících pod titulem „*Soupis rukopisů knihoven a archivů zemí českých, jakož i rukopisných bohemik mimočeských*“. Protože byly již některé soupisy pořizeny, bylo usneseno, aby v úvodu prvního nově vydaného soupisu byl podán i přehled všech doposud vydaných soupisů. Vypracováním tohoto úvodu byl pověřen Josef Vítězslav Šimák.¹⁷

Po delší rozpravě, které rukopisné památky mají být do soupisů zařazovány, bylo rozhodnuto, že budou vyřazeny rukopisy archivní povahy, nicméně rozhodující neměl být obsah rukopisu, nýbrž jeho vnější forma – co je vázáno nebo sešito jako kniha, má knihovní číslo nebo signaturu, má být do soupisu zařazeno. Co se týče listin, byl přijat návrh prof. Čelakovského, aby u všech již vydaných listin byla citována příslušná edice, nevydané listiny měly být stručně excerpovány. Vnější popis rukopisů měl být co nejstručnější

a zahrnovat pouze věci podstatné, neměl však jít na úkor srozumitelnosti popisu. Diskusi vzbudila také otázka, jakým jazykem mají být katalogy vydávány. Po delší úvaze bylo rozhodnuto, že katalogy domácích knihoven budou vydávány česky, pouze ve výjimečných případech mohou vycházet dvojjazyčně pod záštitou Archeologické komise. Jako vzorový katalog byl vybrán již výše zmíněný katalog pražské univerzitní knihovny z pera Josefa Truhláře.

Tato první rukopisná komise byla ustanovena pouze jako komise vydavatelská, jejíž starostí bylo vydávání soupisů, nikoliv však jejich pořizování. Svoji činnost vyvíjela pouze tehdy, byl-li jí předložen k posouzení a vydání již hotový katalog.

Samostatnou řadu vydávanou komisí zahájil již zmiňovaný katalog rukopisů knihovny metropolitní kapitoly pražské, vydaný v roce 1910, ke kterému sepsal podle předchozí dohody Josef Vítězslav Šimák programovou předmluvu.¹⁸ Dalšími komisí vydanými katalogy byly Šimákův katalog rukopisů pražské nostické knihovny¹⁹ a Paterův rukopisných bohemik mikulovské dietrichsteinské knihovny.²⁰

Vedle soupisů vydaných rukopisnou komisí ČAVU vyšly v prvním desetiletí 20. století ještě další tři soupisy rukopisů. Šlo o Šimákův soupis bohemikálních rukopisů v Lipsku, vydaný I. třídou ČAVU jako 29. svazek Historického archivu,²¹ dále inventární soupis rukopisů thunovské zámecké knihovny v Děčíně od Jana Kaprase²² a soupis rukopisů městského archivu v Praze od Jaromíra Čelakovského, který vycházel z důkladné znalosti právních rukopisů uložených v Archivu hlavního města Prahy.²³ Jaromír Čelakovský zpracovával sbírku městských knih a právních rukopisů z titulu své funkce v městském archivu od roku 1872, kdy sbírku knih nově uspořádal a zinventarizoval. Knihy byly i nově osignovány a k nejdůležitějším z nich pořídil Jaromír Čelakovský registry.

Do soupisu, který vyšel v roce 1907 jako zvláštní otisk z připravovaného druhého svazku I. dílu Sborníku příspěvků k dějinám král. hl. města Prahy, bylo zařazeno 122 právních rukopisů a městských knih do roku 1526. Ačkoliv Jaromír Čelakovský zamýšlel v uvedeném soupise pokračovat, zůstalo bohužel pouze u tohoto prvního svazku. Důležitý je už samotný úvod soupisu, ve kterém podal hlavní zásady vývoje městských knih a určil charakteristické znaky jednotlivých typů knih. V samotném katalogu bylo důkladně a většinou poprvé popsáno zejména 23 právních rukopisů, jejichž obsah je v mnoha případech důležitý pro studium českého městského i zemského práva. Soupis je tedy nejenom pečlivým katalogem, ale i významnou pomůckou pro studium právních dějin a jako takový se stal východiskem pro výzkum městských knih u nás.²⁴

Po vydání uvedených katalogů se vzhledem ke skutečnosti, že nebyly předloženy k posouzení žádné nové soupisy, činnost Komise zastavila. Ještě před první světovou válkou zemřeli dva členové komise Ferdinand Tadra (1910) a na podzim roku 1914 Jaromír Čelakovský. Jejich místa zůstala neobsazena až do roku 1916, kdy komise obnovila svou činnost a zabývala se vydáním soupisu rukopisů Knihovny Národního muzea, připravovaného Františkem Michálkem Bartošem. Tehdy také došlo k jejímu doplnění o nové členy: historiky Václava Novotného, Antonína Podlahu a Josefa Pekaře, který nahradil Vojtěcha Jaromíra Nováčka. Třetí třídu nově zastupovali literární historik Jaroslav Vlček, orientalista Rudolf Dvořák a filolog Josef Zubatý. Čtvrtým členem i nadále zůstával František Pastrnek. Mimo to předložil Historický spolek v Praze návrh, aby III. třída po dohodě s I. třídou uložila rukopisné komisi za úkol vypracovat seznam knihoven, jejichž rukopisné sbírky by si zasloužily přednostně zpracovat, a vybrat spolupracovníky pro tuto činnost.²⁵

První světová válka a následný vznik nového státu však uskutečnění tohoto programu zabránily. Komise ještě vydala druhý svazek Podlahova katalogu,²⁶ ale tím její vydavatelská činnost skončila. Z prostředků ČAVU byl ještě vyplacen autorský honorář Františku Michálkovi Bartošovi za soupis rukopisů v Národním muzeu, jenž vyšel ve dvou svazcích v letech 1926 a 1927.²⁷

Vydávání katalogů rukopisných sbírek však probíhalo i mimo ČAVU. Během první světové války vyšla ještě první část soupisu rukopisů klášterní knihovny v Teplé²⁸ a ve 20. letech soupis iluminovaných rukopisů svatojakubské knihovny v Brně.²⁹ Na přelomu dvacátých a třicátých let byly vydány jen dva menší soupisy rukopisných bohemik v zahraničí.³⁰

V dalších letech se však činnost komise pozastavila.³¹ Ke změně došlo až v roce 1943, kdy se po smrti Gustava Friedricha, stal jejím předsedou Václav Vojtíšek. Za jeho předsednictví byla komise svolávána pravidelně a rozšířil se i počet jejích členů na šest řádných. Kromě těchto měla i mimořádné členy, kteří pracovali na konkrétních soupisech rukopisných fondů.³² Tiskem byly vydány i dva soupisy menších knihoven, a to děkanství karlístejnského a rukopisů vodňanských, které připravil František Michálek Bartoš.³³

Po válce se činnost komise soustředila na zjišťování válečných škody v knihovnách. Za tím účelem měl být pořízen také soupis všech říšských knihoven, v nichž byla nebo mohla být uložena bohemika. V padesátých letech bylo úkolem komise zpracovat rukopisné fondy zabavených církevních i některých soukromých knihoven. Zde si komise rozdělila svou působnost s Knihovnou Národního muzea, jejíž pracovníci měli za úkol zpracovávat fondy zámeckých knihoven, které knihovna získala do správy. V případě komise šlo především o knihovny ze zrušených klášterů, uložené na několika místech. I když komise získala pro tuto práci souhlas státních orgánů, její činnost ztroskotala na překážkách technického rázu.³⁴

Po vzniku Československé akademie věd (ČSAV) v říjnu roku 1952 podal bývalý předseda rukopisné komise ČAVU Václav Vojtíšek návrh na zřízení nové komise, která by na činnost předešlé navázala. Návrh byl schválen prezidiem ČSAV dne 24. dubna 1953 a nově zřízená komise byla připojena k VI. historické sekci. Noví členové byli jmenováni ze zástupců společenských věd, které vycházejí z rukopisného studia.³⁵ Předsedou se stal Václav Vojtíšek, tajemníkem Jiří Kejř.³⁶

Úkolem této nové komise, nazvané Komise pro soupis a studium rukopisů, bylo provádět výzkum a soupis rukopisů ve všech rukopisných sbírkách nacházejících se na našem území a bohemikálních rukopisů v zahraničí. V tom se výrazně lišila od předchozí rukopisné komise, která byla pouze komisí vydavatelskou. Nyní bylo hlavním úkolem samostatné zpracovávání fondů pracovníky komise.

V roce 1955 byla Komise administrativně přičleněna k nově vzniklému Archivu ČSAV, jehož prvním ředitelem se stal její předseda Václav Vojtíšek. Prvními pracovníky komise se stali univerzitní profesori, právníci Miroslav Boháček a František Čáda, kteří již od roku 1951 pracovali jako mimořádní členové v rukopisné komisi ČAVU na soupise právních rukopisů. Jejich nástup do Archivu ČSAV zároveň znamenal vznik Oddělení pro soupis a studium rukopisů,³⁷ jehož pracovníci se dnes věnují zpracovávání rukopisných fondů u nás i v zahraničí. Komise pro soupis a studium rukopisů působí v současnosti jako poradní orgán ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR.

Poznámky

- ¹ Přehledný životopis Jaromíra Čelakovského přináší L. Velek v úvodu k edici jeho zápisků viz ČELAKOVSKÝ, J.: *Moje zápisky (1871–1914)*. K vydání připravili Velek, L. a Velková, A. Praha 2004, s. 17–49, který kromě archivních materiálů využil i četné jubilejní vzpomínky a nekrology, tamtéž, s. 17, pozn. 1.
- ² K archivní i ediční činnosti Jaromíra Čelakovského zejména VOJTÍŠEK, V.: Jaromír Čelakovský (21. března 1846 – 16. října 1914). In: *Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy*, díl 1, sešit 2. Praha, 1920, s. 268–308; HOLEC, Fr.: Archivář JUDr. Jaromír Čelakovský. *Archivní časopis*, 45, 1995, s. 138–153 a VANĚK, V.: Jaromír Čelakovský jako editor. Plány a realita v editorském díle Jaromíra Čelakovského a otázka vzniku diplomatáře Kutné Hory. *Paginae historiae*, 15, 2007, s. 231–263.
- ³ Celým názvem Česká akademie Františka Josefa I. pro vědu, umění a slovesnost – dále zkráceno na ČAVU.
- ⁴ ČELAKOVSKÝ, J.: *Soupis rukopisů chovaných v Archivu král. hlav. města Prahy*, část I. Praha, 1907, s. 2.
- ⁵ Balbínova Bohemia docta zůstávala dlouho v rukopise, vyšla až roku 1776 péčí klementinského knihovníka Karla Rafaela Ungara: Bohuslai Balbini E. S. I. Bohemia docta, opus posthumum editum, notisque illustratum ab Raphaelae Ungar. Pragae 1776.
- ⁶ Friedrich Karl Gottlob HIRSCHING: *Versuch einer Beschreibung sehenswürdiger Bibliotheken Teutschlands nach alphabetischer Ordnung der Örtner*. Band 1–4. Erlangen 1786–1791.
- ⁷ K výzkumu rukopisných bohemičů i o soupisech domácích fondů v 19. století blíže VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis I. (K práci Komise pro soupis rukopisů při ČSAV). *Věstník ČSAV*, 68, 1959, s. 567–579; PETR, S.: Komise pro soupis a studium rukopisů v Akademii věd České republiky (historický přehled). In: *Práce z dějin Akademie věd*, seria A, sv. 5. Praha, 1997, s. 265–268.
- ⁸ GOLL, J.: Desideria a desiderata. *Athenaeum* 3, 1885–1886, s. 181–188.
- ⁹ Tamtéž s. 187.
- ¹⁰ K činnosti Historického spolku stručně DOLEZAL, H.: Historický spolek – Historický klub. In: *Vereinswesen und Geschichtspflege in den böhmischen Ländern: Hrsg. F. Seibt*. München, 1986. s. 97–108.
- ¹¹ K této iniciativě J. V. Šimáka v Historickém spolku blíže KÁBOVÁ, H.: *Josef Vítězslav Šimák: jeho život a dílo se zvláštním zřetelom k historické vlastivědě*. České Budějovice, 2013, s. 84–85. Zápisy ze schůzí Historického spolku jsou uloženy v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR (dále Archiv AV ČR), fond Historický spolek v Praze, karton 1, inv. č. 1a.
- ¹² Tištěný návrh na pořízení inventáře je uložen v Archivu AV ČR, fond Historický spolek v Praze, karton 2, inv. č. 44.
- ¹³ TRUHLÁŘ, J.: *Catalogus codicum manu scriptorum latinorum qui in C. R. Bibliotheca publica atque universitatis Pragensis asservantur I*. Praha, 1905. K postupu J. Truhláře při přípravě tohoto katalogu blíže VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis II. (K práci Komise pro soupis rukopisů při ČSAV). *Věstník ČSAV*, 69, 1960, s. 44–46 (spolu s další literaturou).
- ¹⁴ PATERA, A.: *Soupis rukopisů knihovny Metropolitní kapitoly pražské*. Praha, 1910.
- ¹⁵ VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis II., s. 47; PETR, S.: Komise pro soupis a studium rukopisů v Akademii věd České republiky, s. 270.
- ¹⁶ Zápis o schůzce je uložen v Archivu AV ČR, fond ČAVU, karton 229, inv. č. 402.
- ¹⁷ O vážném zájmu J. V. Šimáka o rukopisnou problematiku svědčí i dodatky k jednání ze 4. 1. 1907, datované 11. 1. 1907 viz Archiv AV ČR, fond ČAVU, karton 229, inv. č. 402.
- ¹⁸ PATERA, A. – PODLAHA, A.: *Soupis rukopisů knihovny Metropolitní kapitoly pražské I.*, s. V–VIII.
- ¹⁹ ŠIMÁK, J. V.: *Rukopisy majorátní knihovny hrabat z Nostitz a Rhienecka v Praze*. Praha, 1910. Též o rok vyšel soupis i v německé verzi nákladem Archeologické komise ČAVU: *Die Handschriften der Graf Nostitz'schen Majoratsbibliothek in Prag*. Prag, 1910.
- ²⁰ PATERA, A.: *Bohemika kněžecí dietrichsteinské knihovny v Mikulově*. Praha, 1915.
- ²¹ ŠIMÁK, J. V.: *Bohemica v Lipsku*. Praha, 1907.
- ²² KAPRAS, J.: Rukopisy děčínské. *Časopis Českého musea*, 78, 1904, s. 340–344, 423–430.
- ²³ ČELAKOVSKÝ, J.: *Soupis rukopisů chovaných v Archivu král. hlav. města Prahy*, část I. Praha, 1907.
- ²⁴ Čelakovského soupis vysoce oceňoval zejména V. VOJTÍŠEK: „Práce má velkou důležitost ne proto, že by pověděla poslední slovo ve vývoji a významu městských knih pražských, jako proto, že v ní autor po prvé hledí ke spojitosti a příbuznosti knih městských, které se pojímají za organický celek, a obrací pozornost na všechny zachované druhy knih, třebaž ocenění jejich historické důležitosti nepodává.“ Viz VOJTÍŠEK, V.: O studiu městských knih českých I. In: *Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška*. Praha, 1953, s. 66; HOLEC, Fr.: Archivář JUDr. Jaromír Čelakovský. *Archivní časopis*, 45, 1995, s. 149.
- ²⁵ VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis II., s. 48–49.
- ²⁶ PODLAHA, A.: *Soupis rukopisů knihovny Metropolitní kapitoly pražské II*. Praha, 1922.
- ²⁷ BARTOŠ, F. M.: *Soupis rukopisů Národního musea v Praze I–II*. Praha, 1926 a 1927. Vydavatelem katalogu byl vzdělávací a podpůrný spolek Melantrich.
- ²⁸ NENTWICH, M.: Verzeichnis der Handschriften in der Bibliothek des Stiftes Tepl. In: *Sonderdruck aus Beiträge zur Geschichte des Stiftes Tepl. I*. Marienbad, 1917, s. 82–114. II. Marienbad, 1925, s. 205–258.
- ²⁹ DOSTÁL, E.: Iluminované rukopisy svatojakubské knihovny v Brně. *Časopis Matice moravské*, 50, 1926, s. 276–404.

- ³⁰ PROKEŠ, J.: *Husitika vatikánské knihovny v Římě*. Praha, 1928; TILLE, V. – VILIKOVSKÝ, J.: *Rukopisná bohemika v Admontě*. Praha, 1924.
- ³¹ Bližší údaje o proměnlivém personálním složení komise v letech viz PETR, S.: Komise pro soupis a studium rukopisů v Akademii věd České republiky, s. 271–272.
- ³² Šlo například o Vojtěcha Sokola, který pořídil soupis rukopisů dominikánského kláštera v Praze či Rudolfa Holinku, který pracoval na soupise rukopisů břevnovského kláštera. Více viz zápisy ze schůzí komise z roku 1943; Archiv AV ČR, fond ČAVU, karton 229, inv. č. 402.
- ³³ BARTOŠ, F. M.: *Rukopisy děkanství karlštejnského*. Praha, 1945. TÝŽ, *Středověké rukopisy archivu vodňanského*, Praha, 1946.
- ³⁴ VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis II., s. 50.
- ³⁵ Šlo o VI.–VIII. sekci: historickou, právní a filologickou.
- ³⁶ VOJTÍŠEK, V.: Naše rukopisné bohatství a jeho soupis II., s. 12–13.
- ³⁷ Oddělení tento název používá až od roku 1972, dříve se jeho název shodoval s názvem rukopisné Komise.

Jaromír Čelakovský und die Handschriftenkommission der Böhmisches Akademie für Wissenschaften, Literatur und Kunst

Mart Hradilová, Marie Tošnerová

Zusammenfassung

Seit dem 17. Jahrhundert kann man Interesse am Studium von Handschriften beobachten, aber eine systematische Forschung begann erst am Anfang des 20. Jahrhunderts. Im Januar 1907 entstand bei der damaligen Böhmisches Akademie für Wissenschaften, Literatur und Kunst (ČAVU) aus der Initiative des Professors der Rechtswissenschaften und Prager Stadtarchivars Jaromír Čelakovský eine aus sechs Wissenschaftlern gebildete Kommission, die Herausgabe von Handschriftenkatalogen fördern sollte. Zum ersten Vorsitzenden wurde Jaromír Čelakovský gewählt. Als Vorbild für die Bearbeitung von Handschriften wurde der vom Josef Truhlář verfasste Katalog der Handschriften der Prager Universitätsbibliothek. Die Kommission wirkte bis zum Jahre 1952, als ČAVU aufgehoben wurde. Im selben Jahr wurde die Tschechoslowakische Akademie der Wissenschaften gegründet und zugleich wurde auf den Vorschlag des damaligen Vorsitzenden Václav Vojtíšek eine neue Kommission geschaffen. Ihre Aufgabe war ganz anders als die der vorigen Kommission, ihre Mitarbeiter sollten selbst die Handschriftenforschung betreiben. Václav Vojtíšek wurde im 1952 zum Direktor des neu geschaffenen Archivs der Akademie ernannt und die Kommission kam in diese Institution. Im Jahre 1955 entstand im Archiv die Abteilung für Studium und Erfassung der Handschriften, die ersten Mitarbeiter waren zwei Professoren der Rechtswissenschaften Miroslav Boháček und František Čáda. Die Kommission wirkt heute als Beratungsorgan der Direktoren des Instituts.